

اثربخشی آموزش کنترل خشم بر تاب آوری و کاهش پرخاشگری نوجوانان کار ۱۴ تا ۱۶ ساله شهر تهران (۱۳۹۷)

نویسنده اول: حمزه آدینه‌وند

adine.hamze68@gmail.com

نویسنده دوم: محمدحسن داودی شمسی

davoodibox@gmail.com

چکیده- پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی آموزش کنترل خشم بر تاب آوری و کاهش پرخاشگری نوجوانان کار ۱۴ تا ۱۶ ساله شهر تهران انجام شده است. جامعه آماری، از نوجوانان ۱۴ تا ۱۶ سال شهر تهران انتخاب شده است. روش نمونه‌گیری پژوهش، نمونه‌گیری در دسترس بود. در همین راستا مدرسه کودکان کار صبح رویش به عنوان جامعه آماری انتخاب شد و ۵۰ نفر از کودکان کار ۱۴ تا ۱۶ ساله از این میان انتخاب شدند. از این ۵۰ نفر پیش‌آزمون به عمل آمد. سپس ۳۰ نفر از کسانی که نسبت به دیگر افراد دارای نمره پایین‌تری در تاب آوری و کنترل خشم بودند گزینش و به عنوان نمونه انتخاب شدند. پس از آن، ۱۵ نفر به صورت تصادفی در گروه آزمایش و ۱۵ نفر دیگر در گروه کنترل قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها عبارت بودند از پرسشنامه تاب آوری کودک و نوجوان انگار و لیبنبرگ (۲۰۰۹) و مقیاس پرخاشگری کلامی پرسشنامه خشم اسپیلبرگر (۱۹۹۹). سپس ۱۲ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای آموزش کنترل خشم، روی گروه آزمایش انجام شد و در پایان جلسه از دو گروه آزمایش و کنترل پس‌آزمون انجام شد و نتایج مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پس از آزمون فرضیه‌ها، نتیجه آن شد که آموزش کنترل خشم بر تاب آوری و پرخاشگری نوجوانان کار ۱۴ تا ۱۶ ساله شهر تهران تأثیرگذار بوده است و در سطح خطای ۰/۰۵، آموزش کنترل خشم سبب ۴۳٪ تغییرات در نمرات تاب آوری و همچنین ۳۵٪ تغییرات در نمرات پرخاشگری شد و بدین ترتیب باعث ارتقاء سطح تاب آوری افراد و کاهش سطح پرخاشگری آن‌ها شده بود.

واژگان کلیدی: آموزش کنترل خشم، تاب آوری، پرخاشگری، نوجوانان کار

۱- مقدمه

می‌توان فقر اقتصادی و اختلاف شدید طبقاتی، نبود عدالت اجتماعی، نرخ بالای بیکاری، افزایش بی رویه جمعیت در محله‌های حاشیه نشین شهرها، افزایش نرخ طلاق، اعتیاد، فوت یک یا هر دو والد بر اثر بی سوادی و کم سوادی فرهنگی خانواده‌ها، سوانح طبیعی و یا اجتماعی، افزایش بی رویه مشاغل کاذب با درآمد بالا، کم‌رنگ شدن فرهنگ مذهبی و ملی و سست شدن بنیان ارزش‌های اخلاقی، اعتقادی، فقدان آموزش و آگاهی عمومی، عدم تعادل اقتصادی، افزایش هزینه‌های زندگی، ناکامی اقتصادی، توزیع ناعادلانه درآمد در جامعه را نام برد [3]. اعتماد به نفس پایین، انزوای اجتماعی، عدم درک و کنترل مشکلات محیطی و خشم از جمله مشکلات است.

از آسیب‌های جدی که جوامع در حال توسعه از جمله ایران را تهدید می‌کند، گسترش روزافزون کودکان کار است که به دلایل گوناگون بخشی از اوقات خود را در خیابان‌ها سپری می‌کنند و عمدتاً از طریق تکدی، بزهکاری، شغل‌های کاذب فصلی و مانند آن امرار معاش می‌کنند [1]. در ایران آمارها درباره تعداد کودکان کار خیابانی نامعتبر و متفاوت است. به طوری که در برخی آمارها حدود ۲۰ هزار کودک کار خیابانی، تنها در شهر تهران گزارش شده است. تعریف کودکان کار و خیابان و ابهامات آن یکی از محورهای اساسی در بررسی تمامی ابعاد بررسی این پدیده است؛ زیرا تبیین مسئله، نحوه برخورد با مسئله و راهکارهای مداخله گرانه و پیشگیرانه در رابطه با این پدیده را تحت تأثیر قرار می‌دهد [2]. از عوامل ایجاد و گسترش کودکان کار خیابانی